

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Щерьо Стефанов Ножаров,

научен секретар на катедра „Икономикс“-УНСС, доцент по ПН 3.8. „Икономика“, научна специалност „Политическа икономия (микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие) в УНСС, доктор по ПН 3.8. „Икономика“, научна специалност „Политическа икономия“-УНСС

(име, презиме, фамилия – академична длъжност в научна организация, научна степен)

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „**доктор на науките**“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: . Марек Магнишевски.

Тема: *Экономические аспекты воздушного транспорта в Польше*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 108 от 01.03.2023 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема ***Экономические аспекты воздушного транспорта в Польше*** за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Марек Магнишевски

Предадените от д-р Магнишевски материали включват документи по представен опис:

1. Дисертационен труд на тема „Икономически аспекти на въздушния транспорт на Полша“, на руски език;
2. Автореферат на дисертационен труд на руски език;
3. Автореферат на дисертационен труд на български език;
4. Карта за изпълнение на минимални национални изисквания за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в Професионално направление 3.8 „Икономика“;
5. Справка за приноси на дисертационен труд;
6. Списък с публикации и резюмета на кандидата;

7. Автобиография на кандидата;
8. Диплома за придобита образователна и научна степен „доктор“;
9. Презентация на дисертационен труд

Докторанта е приложил 11 броя студии (от които 9, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация и 2 – публикувани в нереферирани списания), 0 монографии, 4 публикации (статии и доклади в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни), 1 публикувана книга на база защитен дисертационен труд, 4 публикувани глави от колективни монографии и списък с цитирания.

1. Кратки биографични данни за кандидата

Кандидатът д-р Марек Магнишевски е придобил образователна и научна степен „доктор“ във факултета по Машинно инженерство и авиация на „Техническият университет“ в гр. Жешов през 2019 г. През 2012 г. д-р Магнишевски е завършил следдипломно обучение по „Управление на средства от Еврофондове“ във Факултета по икономика и транспорт към Подкарпатски университет в Ясао. За периода 2007-2008 г. кандидатът е преминал офицерски курс за старши офицери, завършили граждански университети в рамките на 362 летателни часа във Военновъздушна академия в Диблин. През периода 2015-2021 г. д-р Марек Магнишевски е изнасял лекции като асистент и главен асистент в различни университети (Технически университет Жешов, Университет по предприемачество и администрация в Люблин и WSB University Dąbrowa Górnicza) по следните дисциплини: Инфраструктура на въздушния транспорт; Организация на обслужването в пристанища и терминали; Приложение на безпилотни системи в авиационния транспорт; Планиране на безопасността на полетите; Основи на авиационната метеорология и навигация и др. Кандидатът е заемал длъжността заместник-декан на Факултета по управление към Технически университет в гр. Жешов.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем от 203 страници. Той е структуриран във въведение, пет глави, заключение, библиография и приложения. Съдържа теоретична и емпирична част. В теоретично отношение е разгледана същността и спецификите на функциониране на въздушния транспорт, а емпиричната част обхваща многомерен статистически анализ на цените на петролните продукти като основен източник на енергия за развитие на въздушния транспорт. Извършен е също така и многомерен статистически анализ на пътническите и товарни превози при сравнение на въздушния транспорт в Полша с този в останалите европейски държави за периода 2017-2021 г. Статистически анализ за развитието на въздушната

инфраструктура в Полша, както и на броя на обслужените пътници от полските аерогари, също е направен. Резултатите от изследването са обобщени в 87 фигури и 20 таблици. Използвани са 48 литературни източници и информация от 33 интернет източника.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Целта на представения дисертационен труд е да разкрие икономическите аспекти на въздушния транспорт в Полша чрез приложение на многомерен статистически анализ на цените на петрола, който автора възприема като основен вид енергия за извършване на товарни и пътнически превози и чрез многомерен сравнителен анализ на развитието на въздушния транспорт на Полша и държавите -членки на ЕС.

От справката за приносите на представения дисертационен труд, докторантът е извел 4 теоретични и 2 практико-приложни приноси. По наше мнение тези приноси могат да бъдат сведени до:

1. Приложен е многомерен статистически анализ на цените на петрола, като основен източник на енергия за функциониране на въздушния транспорт, въз основа на който са направени прогнози за бъдещите цени на този вид гориво и е оценено тяхното влияние върху икономическото развитие на въздушния транспорт в Полша
2. Въз основа на статистически методи и анализ (анализ на динамични редове и оценяване на статистически връзки и зависимости - корелация) са сравнени данни за развитието на въздушния транспорт на Полша с този на останалите държави-членки на ЕС вследствие на пандемията от COVID-19.
3. На база статистически анализ на броя превозени пътници и обработени товари в полските летища са изведени проблемите, които възпрепятстват икономическото развитие на инфраструктурните пунктове.

Достигнатите резултати от изследването са полезни за задълбочаване на проучванията в областта на въздушния транспорт на Европа, тъй като разглежда състоянието на този вид транспорт за конкретна държава и то като оценява последствията от коронавирус-пандемията.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е представил общо една (1) монография, която представлява книга на база защитен дисертационен труд, издадена в АИ „Проф. Марин Дринов“, четири (4) статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, които са в съавторство; девет (9) студии, публикувани в научни

издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, от които осем (8) в съавторство и една (1) с индивидуален принос; две (2) студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, които са в съавторство и четири (4) публикувани глави от колективни монографии.

От приложените публикации, десет (10) от тях са в областта на темата на дисертационния труд на докторанта. Прави впечатление, че те са публикувани в разнообразни издателства в чужбина, както и в академично издателство в България.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Считам, че кандидата отговаря на минималните национални изисквания съобразно представените от него и обучаващото висше училище документи.

Направена е справка за изпълнение от кандидата на минималните национални изисквания за придобиване на научната степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

7. Автореферат

В съдържателно отношение, авторефератът коректно резюмира направените анализи, както и достигнатите обобщения и изводи от дисертационния труд.

8. Критични забележки и препоръки

Във връзка с проведеното дисертационно изследване, могат да бъдат направени следните критични бележки и отправени някои препоръки:

1. В уводната част на изследването добре би било авторът да формулира ясно какви са обекта, предмета и задачите на изследването. В полза на изследването би било и конкретизиране на тезата на изследване, която се защитава от автора в процеса на теоретичния и емпиричен анализ на икономическите аспекти на въздушния транспорт на Полша;
2. За да бъдат засилени икономическите аспекти на въздушния транспорт в Полша, авторът би могъл да обърне внимание на структурата и развитието на пазара на товарни и пътнически превози в страната (напр. да представи финансово-икономически анализ за част от въздушните оператори в Полша; да направи сравнение с останалите видове транспорт по обем на извършена превозна работа; технико-икономически характеристики на въздушния транспорт и др.)

3. Като се има предвид, че технологиите в авиационната индустрия се развиват със значително по-бързи темпове в сравнение с останалите видове транспорт, авторът би могъл да обвърже степента на дигитализация на превозните и инфраструктурни услуги в областта на въздушния транспорт в Полша с икономическото развитие на този вид транспорт;
4. Авторът би могъл да оцени как въвеждането на горива от алтернативни видове източници ще се отрази на икономическото развитие на въздушния транспорт и как въздушния транспорт на Полша би допринесъл за постигане на климатична неутралност на Европа до 2050 г.

Въпреки това, представеното изследване до голяма степен отговаря на целите, които си е поставило.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа научно-приложни резултати, които представляват принос в науката** и **отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидата *Марек Магнишевски* **притежава** теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8 Икономика.

Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на *Марек Магнишевски* в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика;

13.04. 2023 г.

Рецензент:

Доц. д-р Щерьо Ножаров